

REZILIENȚA SERVICIULUI VAMAL

Mircea GUTIU

*Drd., cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice, ASEM
Republica Moldova
gutium.mircea1991@gmail.com*

Abstract

In the ever-evolving landscape of global trade, customs services play a pivotal role in facilitating commerce while ensuring compliance with regulatory frameworks. This article explores the resilience of legislative, digital, and administrative structures within the European customs landscape. By examining the interplay between legal frameworks, digitalization efforts, and administrative practices, it seeks to elucidate the mechanisms through which European customs administrations adapt to dynamic challenges. Drawing upon case studies and comparative analyses, the article evaluates the efficacy of legislative measures in response to emerging trade patterns, the integration of digital technologies to streamline customs procedures, and the administrative capabilities crucial for effective enforcement. Moreover, it investigates the collaborative initiatives among European Union member states to harmonize customs regulations and enhance interoperability across borders. Through a multidimensional lens, this article contributes to the understanding of how legislative, digital, and administrative resilience collectively bolsters the effectiveness and efficiency of customs services in Europe, fostering trade facilitation and compliance in a rapidly changing global context.

Keywords: logistics, customs service, foreign trade, resilience.

JEL Classification: O52, B27.

Declarație de interes

Articolul a fost elaborat în cadrul Subprogramului 030101 „Fortificarea rezilienței, competitivității și durabilității economiei Republicii Moldova în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană”, finanțare instituțională.

Introducere

În ziua de astăzi, serviciile vamale joacă un rol esențial în facilitarea comerțului internațional, asigurând în același timp conformitatea cu reglementările legislative și salvagardarea intereselor naționale. Reziliența structurilor vamale, a legislației și a sistemelor digitale este esențială în adaptarea lor la provocările contemporane, cum ar fi amenințările emergente, progresele tehnologice și perturbările majore precum ar fi pandemia COVID-19 sau tensiunile geopolitice. Un lanț de aprovizionare cuprinde organizații și procese legate de achiziționarea, depozitarea, vânzarea de materii prime, semifabricate și produse finite (Ayers, 2000).

Creșterea volumului comerțului dintre țările Uniunii Europene arată că în fiecare an disproporționalitatea dintre sistemele de logistică dintre statele membre ale uniunii persistă. Datorită amplasării teritoriului său, țările Uniunii Europene dețin oportunități și resurse pentru dezvoltarea durabilă a logisticii și transportului internațional de tranzit. Lungimea vastă de autostrăzi cu obiectiv comercial, necesită îmbunătățirea infrastructurii vamale și de transport pentru a fi în stare să facă față condițiilor competitive contemporane. În același timp, are loc creșterea încărcăturii de trafic pe coridoarele comerciale ale țărilor Uniunii Europene. Infrastructura de transport și logistică din Uniunea Europeană reprezintă factorul principal ce împiedică dezvoltarea efectivă a comerțului internațional.

1. Reziliența administrativă, legislativă și digitală în cadrul Serviciului Vamal

Administrațiile vamale operează în cadrul unor structuri organizaționale complexe care trebuie să răspundă rapid la schimbările în modelele comerciale, amenințările de securitate și cerințele de legislative a diferitor state. Reziliența în acest context se referă la capacitatea agenților vamali de a anticipa, adapta și recupera în mod eficient perturbările, menținând în același timp funcțiile de bază. Aceasta implică strategii solide de management al riscului, linii clare de comunicare în cadrul organigramei, procese agile de luare a deciziilor și mecanisme adaptabile de alocare a resurselor.

În plus, promovarea unei culturi a inovației și a îmbunătățirii continue este esențială pentru sporirea rezistenței în cadrul structurilor vamale. Investiția în dezvoltarea forței de muncă, promovarea colaborării interfuncționale și valorificarea analizei datelor pot oferi ofițerilor vamali

capacitatea de a anticipa și atenua în mod eficient provocările întâlnite pe parcursul activității sale.

Cadrul legislativ care guvernează operațiunile vamale servește drept bază pentru conformarea cu cadrul legislativ, colectarea veniturilor și facilitarea comerțului (Gutium, 2020). Reziliența legislației vamale depinde de capacitatea sa de a rămâne relevantă și eficientă în contextul evoluției dinamicii comerciale și a schimbărilor geopolitice. Acest lucru necesită revizuirii și actualizării periodice pentru a aborda amenințările emergente, cum ar fi comerțul ilicit, riscurile de atacuri de ordin cibernetic și preocupările de mediu.

În plus, armonizarea legislațiilor vamale în cadrul Uniunii Europene cu standardele internaționale și cele mai bune practici sporește interoperabilitatea și întărește rezistența lanțurilor globale de aprovizionare. Eforturile de colaborare între administrațiile vamale, asociațiile comerciale și alte părți interesate sunt esențiale pentru promovarea coerenței reglementărilor și pentru eficientizarea proceselor de conformitate.

Într-un mediu din ce în ce mai digitalizat, reziliența sistemelor digitale vamale este indispensabilă pentru asigurarea fluxurilor comerciale fără întreruperi, a integrității datelor și a securității cibernetice (Gutium, 2021). Modernizarea infrastructurii IT vamale, adoptarea standardelor de date interoperabile și implementarea tehnologiilor avansate precum blockchain (Gutium, 2023) și inteligența artificială pot spori agilitatea și capacitatea de răspuns a sistemelor digitale.

În același timp, noile tehnici de securizare cibernetică trebuie să fie integrate în arhitecturile digitale vamale pentru a atenua amenințările cibernetice și pentru a proteja informațiile sensibile. Aceasta implică implementarea unor mecanisme robuste de autentificare, protocoale de criptare și instrumente de monitorizare în timp real pentru a detecta și a răspunde la incidente cibernetice în mod eficient.

2. Serviciul vamal în Uniunea Europeană

Serviciul vamal reprezintă o componentă crucială a sistemului economic al unei țări, asigurând controlul fluxului de mărfuri și colectarea taxelor și impozitelor vamale. În contextul Uniunii Europene, stabilitatea acestui serviciu public este deosebit de important pentru funcționarea

eficientă a pieței unice și pentru protejarea frontierelor comune împotriva amenințărilor la adresa securității.

Modificările din sistemului vamal al UE, care au loc de la începutul secolului al XXI-lea, sunt ținute spre atingerea a două obiective, și anume facilitarea și stimularea comerțului cu mărfuri ca urmare a reducerii formalităților de vămuire și introducerea unor mai simple, precum și asigurarea securității tranzacțiilor comerciale (Czermińska, 2016).

Serviciile vamale au o tradiție îndelungată în cadrul Uniunii Europene, datând încă din perioada medievală, când au fost instituite primele taxe și restricții vamale. Odată cu integrarea europeană și crearea pieței unice în anii '90, rolul serviciilor vamale s-a extins pentru a asigura libera circulație a mărfurilor în cadrul Uniunii Europene, în timp ce mențin controlul asupra frontierelor externe ale UE.

După cum este definit de Eurostat și OCDE, comerțul electronic reprezintă vânzarea sau cumpărarea de bunuri sau servicii de către întreprinderi, gospodării, persoane fizice sau organizații private prin tranzacții electronice efectuate prin internet sau alte rețele mediate de sistemele software (European Court of Auditors, 2019).

Structura și organizarea serviciilor vamale variază în funcție de țară, însă majoritatea statelor europene au agenții sau direcții specializate în acest domeniu, responsabile de aplicarea legilor vamale, colectarea taxelor și impozitelor vamale și combaterea contrabandei și fraudelor.

Factori Contributivi la Stabilitatea Serviciului Vamal sunt:

- *Resursele și Infrastructura:* Investițiile în resurse umane, tehnologice și infrastructura sunt esențiale pentru asigurarea funcționării eficiente a serviciilor vamale. O dotare corespunzătoare cu echipamente moderne de scanare și detectare a fraudelor, precum și pregătirea personalului în domeniul tehnic și legal sunt factori cheie.
- *Cooperarea Internațională:* Schimbul de informații și cooperarea între serviciile vamale ale statelor europene și alte organizații internaționale, precum Europol și Organizația Mondială a Vămirilor, joacă un rol crucial în combaterea traficului ilegal și a fraudelor vamale.
- *Transparența și Integritatea:* Promovarea transparenței și integrității în cadrul serviciilor vamale este esențială pentru a preveni corupția și abuzul de putere, asigurând încrederea cetățenilor și a agenților economici în sistemul vamal.

Cu toate că serviciile vamale din statele europene au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește eficiența și transparența, acestea se confruntă în continuare cu provocări precum creșterea traficului ilegal de droguri și mărfuri contrafăcute, evaziunea fiscală și presiunea sporită asupra frontierelor externe ale UE (Gutium, 2022). În acest sens, consolidarea cooperării internaționale și investițiile continue în tehnologie și resurse umane reprezintă priorități pentru asigurarea stabilității serviciului vamal în Europa.

Uniunea vamală trebuie să fie agilă, pregătită pentru viitor și să se adapteze flexibil la schimbările din lanțurile de aprovizionare, să meargă în același pas cu economia verde, cu progresul digital global, și să asigure perfecționarea managementului logisticii (European Commission, 2023).

Logistica vamală cuprinde gestionarea mărfurilor, a informațiilor și a fluxurilor financiare dincolo de frontiere, asigurând conformarea cu cerințele de reglementare, facilitând în același timp circulația fără probleme a mărfurilor.

Securizarea sistemelor logistice robuste ajută la identificarea și atenuarea riscurilor de securitate asociate comerțului transfrontalier, cum ar fi contrabanda și terorismul. Aderarea la cele mai bune practici logistice asigură conformitatea cu reglementările și standardele comerciale internaționale, stimulând încrederea între partenerii comerciali. Managementul riscurilor permite autorităților vamale să identifice și să vizeze mai eficient acele transporturi care prezintă un risc, astfel încât riscul să fie soluționat în momentul apariției (European Commission, 2021).

În ultimii ani, UE a fost martor a mai multor tendințe demne de remarcat care modelează logistica vamală. UE adoptă din ce în ce mai mult tehnologiile digitale pentru modernizarea procedurilor vamale, cu inițiative precum Codul Vamal al Uniunii (CDU) care vizează eficientizarea proceselor prin declarații vamale electronice și sisteme automate de gestionare a riscurilor.

Statele membre UE au trecut la sisteme integrate cu fereastră unică, permițând comercianților să transmită electronic, setul de documente necesare, „printr-un singur punct de intrare”, simplificând astfel procedurile administrative și reducând numărul de documente. Practicile durabile câștigă acțiune în logistica vamală a UE, ca urmare a preocupărilor de mediu și a cerințelor de reglementare. Inițiativele care promovează

transportul ecologic, reducerea deșeurilor și eficiența energetică devin din ce în ce mai răspândite.

Concluzii

În concluzie putem spune că managementul logistic eficient este indispensabil pentru funcționarea eficientă a serviciilor vamale în cadrul UE. Îmbrățișând tendințele emergente și implementând îmbunătățiri specifice, statele membre ale UE pot facilita comerțul internațional, întări securitatea și promova dezvoltarea economică durabilă. Eforturile de colaborare între părțile interesate sunt esențiale pentru realizarea întregului potențial al logisticii vamale în peisajul dinamic al comerțului internațional.

Reziliența infrastructurii legislative, economice și digitale este crucială pentru asigurarea eficienței, transparenței și integrității operațiunilor vamale în Republica Moldova. Prin abordarea provocărilor și valorificarea oportunităților din fiecare zonă, Moldova își poate spori competitivitatea, promova facilitarea comerțului și își poate consolida poziția pe plan internațional.

Referințe

- [1]. Ayers, J. B. (2000). *Making supply chain management work: Design, implementation, partnership, technology, and profits*. CRC Press, Boca Raton.
- [2]. Czermińska, M. (2016). The European Union customs system in the 21st century – challenges and trends, *Trends in the World Economy. Global Economy at the Crossroads*, 8, pp. 8-39. http://wneiz.pl/nauka_wneiz/twe/8-2016/twe-8-39.pdf
- [3]. European Commission (2023). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Customs reform: Taking the Customs Union to the next level, COM (2023) 257 final, Brussels.
- [4]. European Commission (2021). Report from the Commission to the Council and the European Parliament. Third Progress Report on the implementation of the EU Strategy and Action Plan for Customs Risk Management, COM (2021) 9 final, Brussels.

- [5]. European Court of Auditors (2019). E-commerce: many of the challenges of collecting VAT and customs duties remain to be resolved. Special Report, No 12.
- [6]. Gutium, M. (2020). Analysis of the legislation of the Republic of Moldova in the customs field: strengths, weaknesses. In *Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere* (Vol. 37, pp. 225-231).
- [7]. Gutium, M. (2021). Digitalization in customs services: international experience. *International Doctoral Scientific Symposium „Modern tendencies of scientific development: visions of young scientists”*, 15 iunie 2021. Chișinău: INCE, pp. 75-82.
- [8]. Gutium, M. (2022). Perfecționarea politicilor publice privind gestionarea serviciului vamal în contextul asigurării securității naționale a Republicii Moldova. *Creșterea economică în condițiile globalizării, conferința internațională științifico-practică*. Chisinau, Republic of Moldova, 12-13 October 2022. Chișinău: INCE, 2022, vol. 2, pp. 559-569.
- [9]. Gutium, M. (2023). The role of digitalization, tourism and human capital development in the economic growth of the Republic of Moldova. *АУДИТ*, 3(41), 66-76.